

УДК 378.02:372.8

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Лов'янова Ірина Василівна
кандидат педагогічних наук
Криворізький державний педагогічний університет
м.Кривий Ріг

Постановка проблеми. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, уклала угоду по практичному приєднанню до Болонського процесу, що повинно забезпечити мобільність навчання і працевлаштування та конкурентоспроможність фахівців з вищою освітою. Інтеграція України до Європейського простору, реалізація вимог Болонської декларації потребують використання більш досконалих навчальних технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Основною метою впровадження навчальних технологій є інтенсифікація навчального процесу. Серед основних завдань кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) є такі, як: універсальна система оцінки знань, яка дозволяє враховувати усі види навчальної та наукової діяльності студента протягом семестру, дає можливість останньому контролювати рівень своєї підготовки; якість, прозорість та об'єктивність оцінювання знань студентів. Згідно з основними положеннями КМСОНП контроль успішності студента здійснюється у формі поточного, модульного, семестрового та підсумкового контролю. **Поточний** контроль – здійснюється під час проведення практичних та лабораторних занять, а також контрольних робіт і має за мету перевірку якості засвоєння матеріалу студентами та залік кредитних модулів навчальної дисципліни. **Модульний** контроль – здійснюється кожної чверті. Його здійснюють викладачі, які викладали матеріал модуля. При оцінюванні модулів може бути врахований поточний контроль якості засвоєння. **Семестровий** контроль - здійснюється у формі контрольного заходу, який визначила кафедра з певної дисципліни. У разі виконання студентом усіх видів поточних контрольних заходів семестровий контроль виставляється студенту на підставі результатів усіх попередніх модульних контролів. **Підсумковий контроль** – комплексне оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу дисципліни без участі студента на підставі результатів усіх модульних контролів, що передбачені навчальним планом за весь термін викладання [4, с.11].

На сучасному перехідному етапі в різних вузах по-різному підходять до процедури організації і проведення контролю знань студента та їх оцінювання.

Мета даного дослідження на основі нормативних документів про КМСОНП та існуючих на практиці підходів до оцінювання знань запропонувати можливий варіант методики оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульного навчання.

Виклад основного матеріалу. Опишемо існуючі в наявній практиці підходи до контролю якості знань студентів в умовах КМСОНП. Шкала оцінок якості засвоєння навчального матеріалу представлена в таблиці 1 [4, с.12].

Таблиця 1.

Шкала оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

За шкалою ECTS.	За національною шкалою		За шкалою навчального закладу (як приклад)	
	екзамен	залік		
A	Відмінно	зараховано	5	90-100
B	Добре	зараховано	4,5 -4,99	82-89
C	Добре	зараховано	4-4,49	75-81
D	Задовільно	зараховано	3,5 -3,99	67-74
E	Задовільно	зараховано	3-3,49	60-66
F	Незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано	2-2,99	35-59
X	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	незараховано	0-1,99	1-34

Яким же способом нараховуються бали студентам у процесі навчання і як відбуваються зазначені вище види контролю. Так, наприклад, в Криворізькому технічному університеті [4, с.13] при КМСОНП використовується модульно-рейтингова система оцінювання, яка передбачає розподіл балів за вивчення всіх запланованих видів робіт. Семестровий контроль реалізується через визначення середньозваженого балу результатів модульних контролів за семестр. Середньозважений бал з дисципліни визначається за формулою:

$$CB = \frac{\sum_{i=1}^n B_i T_i}{\sum_{i=1}^n T_i}, \text{ бали,}$$

де - n - число модулів за видами занять з річним навчальним планом на термін здачі;

B_i - бал за i -й модуль за національною шкалою;

T_i - час на засвоєння i -го модуля (аудиторне навантаження та самостійна робота).

Приклад визначення середньозваженого балу з дисципліни:

Дано:

- загальний обсяг дисципліни – 162 години;
- тривалість викладання дисципліни – семестр (дві чверті);
- кількість модулів – 4, обсягом 27, 54, 27, та 54 години;
- модулі оцінено 3,4,5, 4 бали відповідно;
- підсумкова форма контролю – екзамен.

Середньозважений бал становить:

$$CB = \frac{(3 \times 27) + (4 \times 54) + (5 \times 27) + (4 \times 54)}{27 + 54 + 27 + 54} = 4,00$$

За таблицею відповідності студент одержує підсумкову оцінку “добре” за національною шкалою та “С” за шкалою ECTS. Для дисципліни з аналогічними параметрами і підсумковою формою контролю “залік” при середньозваженому балі модульного контролю 4,00 за національною шкалою виставляється “зараховано”, а за шкалою ECTS – “С”.

Підсумковий контроль реалізується через визначення середньозваженого балу результатів усіх модульних контролів з дисципліни, передбачених навчальним планом за всіма видами занять. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою рейтингової системи. Рейтинг студента визначається середньозваженим балом за повний термін навчання. Використовується як оцінка потенціалу студента для подальшого навчання в магістратурі, аспірантурі.

$$P = \frac{\sum_{i=1}^n CB_i T_i}{\sum_{i=1}^n T_i}$$

де n - число дисциплін за річним навчальним планом;

CB_i - середньозважений бал з i -ї дисципліни за національною шкалою;

T_i - загальний обсяг дисципліни.

З досвіду запровадження модульно-рейтингової системи навчання у Приазовському державному технічному університеті (м. Маріуполь) [2, с.223] зазначаємо, що підсумкова оцінка накопичується протягом усього семестру за рахунок виконання таких видів робіт як: самостійні роботи (СР), контрольні роботи (КР), теоретичні колоквіуми (Т). Наприклад, якщо з дисципліни «Вища математика» у першому семестрі заплановано шість СР, дві КР, два Т, то підсумкова оцінка визначається за формулою:

$$PO = \left(\frac{CP1 + CP2 + CP3 + CP4 + CP5 + CP6}{6} + KP1 + T1 + KP2 + T2 \right) \frac{1}{5}$$

Якщо PO від 2,8 до 3,8 то виставляється «задовільно», якщо PO від 3,8 до 4,8 то виставляється «добре», при PO від 4,8 виставляється «відмінно».

Крім зважених оцінок в деяких вузах практикують накопичувальну систему оцінок, при цьому є випадки коли 100 балів містять у собі бали, що нараховуються на екзамені, і навпаки 100 балів можна отримати студентові тільки у процесі навчального семестру плюс додаткові бали на екзамені. Так у Криворізькому державному педагогічному університеті рейтингове оцінювання знань студентів спеціальності «Фізика» під час вивчення математичного аналізу [3, с.43] відбувається за наступною методикою: студентам нараховуються бали за такі види робіт:

- відвідування занять (максимальна кількість балів 30);
- активність на практичних заняттях (максимальна кількість балів 10 за один модуль);
- виконання завдань самостійної роботи (максимальна кількість балів 20);
- виконання контрольних робіт (максимальна кількість балів 10 дві роботи на семестр);
- участь у наукових конкурсах і олімпіадах (максимальна кількість балів 15);
- участь у наукових конференціях з доповідями (максимальна кількість балів 5);
- наявність публікацій (максимальна кількість балів 10).

Таким чином за усіма видами робіт максимальна сума балів – 100.

Умова допуску до екзамену (заліку) – 60 балів. Екзамен проводиться у письмовій формі, містить шість завдань по 10 балів кожне. Отже, за результатами навчання у семестрі і на екзамені студент має можливість набрати максимально 160 балів. Переведення здобутих результатів у чотирибальну систему представлено в таблиці 2 [3, с.44].

Таблиця 2.

Відповідність між балами і оцінками	
Кількість балів	Оцінка
160; 150; 140	відмінно
130; 120; 110	добре
100; 90; 80	задовільно
менше 80	незадовільно

Так як КМСОНП передбачається такий підхід до оцінювання знань студентів при якому, погодившись з кількістю набраних балів, студент отримує підсумкову оцінку за результатами навчання, а вразі бажання підвищити отриманий результат, виходить на екзамен, ми пропонуємо внести в методику накопичення балів наступне. За виконання різних видів робіт студент протягом семестру має можливість набрати 100 балів із яких 20 балів складають поточне оцінювання (відвідування занять, активність на занятті, виконання практичних і теоретичних домашніх завдань) і 80 балів модульний контроль (написання аудиторних самостійних і контрольних робіт, виконання довгострокових індивідуальних завдань). Тут ми схилиємося точки зору Величко Т.Г. [1, с.58], що поточне оцінювання, включаючи такі форми роботи, як потижневі

опитування на лекціях, групових заняттях; систематичне тестування; підготовка рефератів; активність у навчанні, висування власних обґрунтованих ідей з актуальних питань, які розглядаються у тій чи іншій дисципліні має створити мотиви до постійної, регулярної, самостійної й творчої праці. Якщо за семестр із певної дисципліни студент набрав 60 і більше балів, він може погодитися з оцінкою і отримати її без екзамену, але якщо студент виявляє бажання покращити свій результат на екзамені, за ним залишаються на початок екзамену тільки бали поточного оцінювання (максимальна кількість – 20 балів), інші бали студент заробляє на екзамені (три теоретичних питання і задача, кожне оцінюється в 20 балів відповідно).

Висновки. Підсумовуючи, слід відмітити, що кожна з описаних методик оцінювання знань студентів розроблена у відповідності із вимогами до КМСОНП і містить у собі раціональне зерно. У багатьох вузах України проводяться експерименти з впровадження рейтингової системи у навчальний процес. При всій різниці застосовуваних моделей можна сформулювати загальні принципи їх побудови і функціонування.

1) Оцінка навчальної роботи студентів здійснюється у балах рейтингу (в окремих випадках застосовується звичайна система оцінок з наступним перерахунком у рейтинг).

2) Обов'язковий облік поточної роботи студентів у поточній оцінці з предмета (у ряді випадків підсумкова оцінка визначається лише за поточним контролем).

3) інтегрування навчальної роботи студента, вирахування сумарного рейтингу за семестр, навчальний рік, період навчання.

4) Ранжування студентів за сумарним рейтингом.

Досвід застосування рейтингової системи контролю, який мають вузи, підтверджує, що за певних умов вона помітно впливає на інтенсивність, ритмічність і якість навчальної роботи студентів. Можна виділити вирішальні фактори такого впливу:

- спонукання (мотивація) студентів до систематичної активної роботи впродовж семестру;
- розширення і підвищення ролі самостійної роботи над навчальним матеріалом;
- підвищення рівня індивідуалізації навчання;
- фактор змагання у навчанні;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їх творчого мислення;
- підвищення ефективності роботи викладацького складу.

Резюме. Інтеграція України до Європейського простору, реалізація вимог Болонської декларації потребують використання більш досконалих навчальних технологій, зокрема технології контролю і оцінювання знань. В даній статті на основі нормативних документів про кредитно-модульну систему організації навчального процесу та існуючих на практиці підходів до оцінювання знань запропоновано можливий варіант методики оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульного навчання.

Ключові слова: кредитно-модульна система, навчальна технологія, оцінювання знань.

Резюме. Інтеграція України в Європейське пространство, реалізація вимог Болонської декларації потребують використання більш досконалих навчальних технологій, в частині технологій контролю і оцінювання знань. В даній статті на основі нормативних документів про кредитно-модульну систему організації навчального процесу існуючих на практиці підходів до оцінювання знань студентів в умовах кредитно-модульного навчання.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, учебная технология, оценивание знаний.

Summary. The Integration of the Ukraine in European space, realization of the requirements Bolonya declarations require more accomplished educational technology, in particular technologies of the checking and estimations of knowledge. In this article on the base of normative documents about the credit-module system to organizations of the educational process and of practice approaches of estimation of knowledge is offered a possible variant of the methods of estimation of the knowledge of students in condition of the credit-module education.

Keywords: credit-module system, educational technology, estimation of knowledge.

Література

1. Величко Т.Г. Застосування модульно-блочної технології з рейтинговою системою оцінки. – К.: Новітні технології навчання, 2002. – 58 с.
2. Задорожня С.Е. Особенности контроля изучения математики в условиях кредитно-модульной системы обучения в высших учебных заведениях / Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «проблеми математичної освіти». – Черкаси: Вид. від. ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2005. – С. 222-224.
3. Корольський В.В., Бобилев Д.Є., Войцехівська С.О. Рейтингове оцінювання знань студентів під час вивчення математичного аналізу / Особистісно-орієнтоване навчання математики: сьогодні і перспективи. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава: АСМІ, 2005. – С.43-44.
4. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. - Кривий Ріг: КТУ, 2005. – 19 с.